

Boodschap voor de negende

Wereldziekendag

11 februari 2001

1. Verrijkt door de genade van het grote Jubeljaar en de bezinning op het mysterie van het vleesgeworden Woord, waarin de menselijke pijn "haar hoogste en veiligste verwijzingspunt vindt",¹ maakt de christelijke gemeenschap zich op om op 11 februari 2001 de negende Wereldziekendag te vieren.

De plaats die voor de viering van deze belangrijke dag is uitgekozen, is de kathedraal van Sydney, in Australië. De keuze voor het werelddeel Australië met zijn culturele en etnische rijkdom, benadrukt de hechte verbondenheid van de kerkelijke gemeenschap: deze verbondenheid overstijgt elke afstand en koestert de ontmoeting tussen verschillende culturele identiteiten, die vruchtbaar gemaakt wordt door de enige bevrijdende heilsboodschap.

De kathedraal van Sydney is gewijd aan de maagd Maria, moeder van de Kerk. Dit gegeven onderstreept het op Maria georiënteerde karakter van de Wereldziekendag, die nu al negen jaar wordt gevierd bij het gedenkteken van Onze Lieve Vrouw van Lourdes. Maria zal, als liefhebbende Moeder, ook deze keer niet alleen de zieken op het Australische continent haar bescherming laten voelen, maar allen die hun professionele deskundigheid en vaak hun hele leven in dienst van de zieken stellen.

Net als in voorgaande jaren zal de Dag voor de talloze instellingen die gewijd zijn aan de zorg voor de lijdenden, een gelegenheid vormen tot gebed en ondersteuning. Het zal een bemoediging zijn voor de vele priesters, religieuzen en lekenelovigen die

uit naam van de Kerk tegemoet proberen te komen aan de verwachtingen van zieke mensen, waarbij zij bijzondere aandacht schenken aan de zwaksten en hen die de zwaarste strijd te voeren hebben, om zo de overwinning van de cultuur van het leven op de cultuur van de dood zeker te stellen.² Sinds ik in de afgelopen jaren zelf ook enkele malen heb ervaren wat het is om ziek te zijn, ben ik beter en duidelijker gaan inzien wat de waarde hiervan is voor mijn Petrusambt en voor het leven van de Kerk zelf. Door mij oprecht solidair te verklaren met hen die lijden, nodig ik deze mensen uit om zich in geloof te bezinnen op het mysterie van het kruis en de verrijzenis van Christus, om zo in hun eigen pijn Gods liefdevolle plan te ontdekken. Alleen door naar Jezus te kijken, een "man van smarten, met ziekte vertrouwd" (Jz 53,3), is het mogelijk om tot rust en vertrouwen te komen.

2. Op deze Wereldziekendag, met als thema *De nieuwe evangelisatie en de waardigheid van de lijdende mens*, wil de Kerk de noodzaak benadrukken om op dit terrein van de menselijke ervaring een nieuwe manier van evangeliseren te vinden en die gericht te laten zijn op het welzijn van de mens als

1. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Salvifici doloris* (11 februari 1984), 31.

2. Vgl. Johannes Paulus II, Encycliek *Evangelium vitae* (25 maart 1995), 100).

geheel en de vooruitgang van alle mensen in alle delen van de wereld.

De effectieve behandeling van de verschillende aandoeningen, aandacht voor nader onderzoek en de investering van voldoende middelen zijn prijzenswaardige doelstellingen die in grote delen van de wereld met succes zijn nagestreefd. Hoewel deze inspanningen toe te juichen zijn, mag men niet voorbijzien aan het feit dat niet iedereen over dezelfde mogelijkheden beschikt. Ik doe daarom de dringende oproep om alles in het werk te stellen ter bevordering van de vereiste ontwikkeling van de gezondheidszorg in de nog altijd talrijke landen die niet in staat zijn om hun inwoners behoorlijke levensomstandigheden en een goede gezondheidszorg te bieden. Tevens hoop ik dat het reusachtige potentieel van de moderne geneeskunde effectief ten dienste zal worden gesteld van de mens en met volledig respect voor de menselijke waardigheid zal worden toegepast.

In haar 2000-jarige bestaan heeft de Kerk altijd geprobeerd om de therapeutische vooruitgang te ondersteunen, in het belang van steeds betere hulp aan de zieken. Zij heeft in verschillende situaties met alle haar ter beschikking staande middelen ingegrepen om ervoor te zorgen dat de rechten van de persoon worden gewaarborgd en zijn werkelijk welzijn altijd het doel is.³ Ook in deze tijd houdt het magisterium zich, trouw aan de beginselen van het evangelie, voortdurend bezig met het verschaffen van morele criteria die het medisch personeel tot leidraad kunnen zijn bij de bestudering van die aspecten van het onderzoek die nog niet voldoende tot klaarheid zijn gebracht, zonder schade te doen aan de voorwaarden voor een waarachtig humanisme.

3. Ik onderneem elke dag een spirituele pelgrimstocht naar ziekenhuizen en behan-

delcentra, waar mensen van alle leeftijden en sociale milieus verblijven. Ik vind het vooral fijn om tijd in te ruimen voor patiënten, hun familie en het medisch personeel. Deze plaatsen zijn als het ware een heilighoudom waar mensen deelhebben aan het Paas-mysterie van Christus. Zelfs de meest oppervlakkig levende mensen worden daar gedwongen om na te denken over hun leven en de zin daarvan, en over de zin van het kwaad, het lijden en de dood.⁴ Daarom is het zo belangrijk dat er in dergelijke situaties nooit gebrek is aan geschoolde en waardevolle gelovigen.

Hoe zou ik dan nu de dringende oproep aan al het medisch en verplegend personeel achterwege kunnen laten, om van Christus, de genezer van lichaam en ziel, te leren hoe men een ware 'barmhartige Samaritaan' voor zijn broeders en zusters kan zijn? Hoe zou ik, meer in het bijzonder, niet de hoop kunnen koesteren dat iedereen die zich bezighoudt met onderzoek, zich onvermoeibaar zal inspannen om passende manieren te vinden om de gezondheid van de mens als geheel te bevorderen en de gevolgen van ziekten te bestrijden? En hoe zou ik daarnaast kunnen nalaten om de mensen die direct betrokken zijn bij de zorg voor de zieken, aan te moedigen om altijd alert te zijn op de behoeften van de lijdenden en hun professionele deskundigheid vergezeld te laten gaan van menselijkheid?

Ziekenhuizen, tehuizen voor zieken en ouderen en alle instellingen die zorg bieden aan hen die lijden, vormen een uitgelezen werkterrein voor de nieuwe evangelisatie, die ten doel moet hebben om de evangelische boodschap van hoop juist op die plaatsen te laten horen. Alleen Jezus, de goddelijke Samaritaan, is het volkomen bevredigende antwoord op de diepste verwachtingen van ieder mens die op zoek is naar vrede en verlossing. Christus is de Verlosser van ieder mens en van geheel de mens.

3. Vgl. Paulus VI, Encycliek *Populorum progressio* (26 maart 1967), 34.

4. Vgl. Tweede Vaticaans Concilie, pastorale Constitutie over de Kerk in de wereld van deze tijd *Gaudium et spes*, 10.

Daarom laat de Kerk nooit af om Hem te verkondigen, opdat de wereld van ziekte en de zoektocht naar gezondheid door zijn licht beschenen mogen worden.

Het is dan ook van belang om aan het begin van het derde christelijke millennium een nieuwe impuls te geven aan de evangelisatie in de wereld van de gezondheid als een terrein dat bijzonder geschikt is om een waardevol laboratorium voor de beschaving van de liefde te worden.

4. Er is de afgelopen jaren een groeiende belangstelling geweest voor wetenschappelijk onderzoek op medisch terrein en voor de modernisering van de structuur van de gezondheidszorg. Wij kunnen hier alleen maar blij mee zijn, maar tegelijkertijd dient te worden benadrukt dat men zich hierbij altijd moet laten leiden door het uitgangspunt dat de zieken goede hulp moet worden geboden en dat zij op doeltreffende wijze gesteund moeten worden in de strijd tegen hun ziekte. In dit kader wordt steeds meer gesproken over 'holistische' zorg, dat wil zeggen een vorm van zorg waarbij aandacht is voor de biologische, psychologische, sociale en geestelijke behoeften van de patiënt en de mensen om hem of haar heen. Het is, met het oog op geneesmiddelen, behandelingen en chirurgische ingrepen, vooral noodzakelijk dat klinische experimenten alleen worden uitgevoerd met volledig respect voor het individu en in het volle besef van de risico's en daarmee de grenzen die eraan verbonden zijn. Christenen die op dit terrein werkzaam zijn, zijn geroepen om getuigenis af te leggen van hun ethische overtuigingen en zich voortdurend te laten verlichten door hun geloof.

De Kerk heeft grote waardering voor hen die door hun onderzoekswerk of toegewijde en deskundige behandeling de kwaliteit van de zorg voor de zieken vergroten.

5. Voorts is dringend een eerlijke verdeling van middelen op het terrein van de gezondheidszorg geboden, zoals de Schepper ook van ons verlangt: Er moet eens en voor altijd een einde komen aan de aanhoudende onrechtvaardigheid die maakt dat een groot deel van de bevolking, met name in arme landen, verstoken blijft van de medische zorg die voor een goede gezondheid vereist is. Dit is een ernstige schande, die nationale leiders alleen maar kan aanzetten om alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat mensen die niet over materiële middelen beschikken, tenminste toegang krijgen tot een basisniveau van gezondheidszorg. De bevordering van 'gezondheid voor alle mensen' is een primaire taak voor alle leden van de internationale gemeenschap. Voor christenen is het een plicht die nauw samenhangt met hun geloofsgetuigenis. Zij weten dat zij het evangelie van het leven in praktische zin moeten verkondigen door het respect voor het leven te bevorderen en iedere aanval daarop, van abortus tot euthanasie, af te wijzen. In dit kader past ook een bezinning op de wijze waarop de beschikbare middelen worden aangewend: Het beperkte karakter daarvan vraagt om de opstelling van duidelijke morele criteria als leidraad voor de beslissingen die patiënten of hun hoeders moeten nemen ten aanzien van bijzondere procedures waaraan hoge kosten of risico's verbonden zijn. In alle gevallen dient te worden vermeden dat men zijn toevlucht neemt tot agressieve medische behandelwijzen.⁵

Ik wil op deze plaats de mensen en organisaties, en dan met name religieuze instellingen, prijzen die in deze sector grote verdiensten leveren door op moedige wijze gehoor te geven aan de noden van mensen en volken in streken of landen waar grote armoede heerst. De Kerk wil tegenover hen opnieuw uitdrukking geven aan haar waardering voor de bijdrage die zij steeds weer

5. Vgl. *Evangelium vitae*, 65.

leveren in dit ontzaglijke en moeilijke apostolaat. Ik zou met name leden van gelovige gemeenschappen die betrokken zijn bij de geestelijke verzorging in de gezondheidszorg, willen aansporen om zonder terughoudendheid in te gaan op de uitdagingen van het derde millennium en de voetsporen van hun grondleggers te volgen. In het perspectief van de nieuwe tragedies en ziektes die de plaats van de oude plagen hebben ingenomen, is er dringend behoefte aan het werk van 'barmhartige Samaritanen' die de zieken de vereiste behandeling kunnen geven, maar tegelijkertijd ook geestelijke steun kunnen bieden, zodat de patiënt zijn moeilijke situatie in geloof kan doorstaan.

6. Ik denk met bijzonder grote genegenheid aan de vele religieuze mannen en vrouwen die, samen met steeds meer leken-gelovigen, prachtige bladzijden vol evangelische naastenliefde schrijven in de ziekenhuizen en zorginstellingen. Zij werken vaak in beangstigende oorlogsgebieden en zetten dagelijks hun eigen leven op het spel om dat van hun broeders en zusters te redden. Helaas zijn velen omgekomen in hun dienstbetoon aan het evangelie van het leven.

Ik wil ook de vele non-gouvernementele organisaties noemen die zich in de afgelopen tijd hard gemaakt hebben voor de minder bevoorrechten op het gebied van gezondheid. Zij kunnen dit werk doen dankzij de inspanningen van vrijwilligers en de vrijgevigheid van een groot aantal mensen die hun werk financieel ondersteunen. Ik moedig hen aan om door te gaan met dit prijzenswaardige werk, dat in veel

landen de gewetens niet onberoerd laat.

Tot slot richt ik mij tot u, dierbare zieken en edelmoedige medewerkers in de gezondheidszorg. Deze Wereldziekendag valt kort na de afsluiting van het Jubeljaar. Het is daarom een hernieuwde uitnodiging om het gelaat van Christus te aanschouwen, die 2000 jaar geleden mens werd om de mensen te verlossen. Dierbare broeders en zusters, verkondig en getuig met grote toewijding van het evangelie van leven en hoop. Verkondig dat Christus de troost is voor allen die het moeilijk hebben. Hij is de kracht van hen die momenten van zwakte en kwetsbaarheid doormaken. Hij is de steun van allen die zich met grote werklust inzetten voor betere levensomstandigheden en een betere gezondheid voor alle mensen.

Ik vertrouw u toe aan Maria, moeder van de Kerk, aan wie, zoals ik aan het begin al noemde, de kathedraal van Sydney, het geestelijke centrum van de negende Wereldziekendag, is gewijd. Moge onze Lieve Vrouwe van de Troost haar moederlijke bescherming voelbaar doen zijn voor al haar lijdende kinderen. Moge zij u helpen om ten overstaan van de wereld te getuigen van Gods tederheid en u tot levende beelden van haar Zoon maken.

Met deze wensen spreek ik een bijzondere apostolische zegen uit over u en al uw dierbaren.

Vanuit Castel Gandolfo, 22 augustus 2000

JOHANNES PAULUS II

Vertaling: P. de Die